Súd:	Najvyšší súd
Spisová značka:	8Cdo/52/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu:	5821201112
Dátum vydania rozhodnutia:	19. 03. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Gabriela Klenková
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:5821201112.1

Uznesenie

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1) A. D., narodenej X. S. XXXX, Y., G. XXX/XX, 2) O., narodeného XX. A. XXXX, Y., G. XXX/XX, 3) I. D., narodenej XX. A. XXXX, Y., G. XXX/XX, 4) B. D., narodeného XX. S. XXXX, Y., G. XXX/XX, všetkých zastúpených spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Brož, s. r. o., Ružomberok, A. Bernoláka 1417/6, IČO: 52 959 601, proti žalovanej KOOPERATÍVA poisťovňa, a. s. Vienna Insurance Group, Bratislava, Štefanovičova 4, IČO: 00 585 441, zastúpenej advokátom JUDr. Baltazárom Mucskom, Bratislava, Vajnorská 55, o náhradu škody a o náhradu nemajetkovej ujmy, vedenom na Okresnom súde Námestovo pod sp. zn. 5C/37/2021, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 8. februára 2023 sp. zn. 7Co/148/2022, takto

r o z h o d o l :

Rozsudok Krajského súdu v Žiline z 8. februára 2023 sp. zn. 7Co/148/2022 v potvrdzujúcom zamietavom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania z r u š u j e a vec mu v rozsahu zrušenia v r a c i a na ďalšie konanie.

Uznesenie Okresného súdu Námestovo č. k. 5C/37/2021 - 220 z 27. júla 2023 z r u š u j e.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Námestovo (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom č. k. 5C/37/2021-
124 z 15. marca 2022 uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ náhradu škody vo výške 79,67 eura s úrokom z omeškania 5 % ročne z dlžnej sumy od 30. júna 2021 do zaplatenia v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku; uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 12 500 eur, žalobcovi 2/ vo výške 12 500 eur, žalobkyni 3/ vo výške 4 000 eur a žalobcovi 4/ vo výške 5 000 eur, v lehote 15 dní od právoplatnosti rozsudku; vo zvyšnej časti žalobu zamietol; žalobcom priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 37 %.

1.1. Právne vec posúdil s súlade s ustanoveniami § 11, § 13, § 15, 427 ods. 1, § 441 Občianskeho zákonníka, § 15 ods. 1 zákone č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákona č. 381/2001 Z. z. “). Na základe výsledkov vykonaného dokazovania mal preukázané, že dňa 25. augusta 2019 v katastri obce Y. došlo k dopravnej nehode, ktorú spôsobil vodič motorového vozidla EČV: J. XXX W., pri ktorej došlo k usmrteniu dcéry žalobcov 1/ a 2/ a sestry žalobcov 3/ a 4/ A. D., narodenej X. A. XXXX, a zároveň došlo aj k usmrteniu vodiča motorového vozidla, ktorým bola dopravná nehoda spôsobená. Vo vzťahu k technickej príčine dopravnej nehody na základe záverov uvedených v znaleckom posudku č. 72/2019 znalca U.. O. X., bola konštatovaná nesprávna technika jazdy, a to rýchlosť vodiča vozidla zn. Passat, ktorý po ceste III/2305 v smere od obce Trstená na obec Zábiedovo, pravotočivou zákrutou išiel rýchlosťou 106 - 111 km/h, teda rýchlosťou o 31 až 33 km/h vyššou, ako bola rýchlosť primeraná prejazdu zákrutou v podmienkach dopravnej nehody, v dôsledku čoho sa vodič v zákrute dostal do bočného šmyku a vozidlom prešiel do ľavej časti vozovky tak, že vodička vozidla zn. Renault nemala možnosť dopravnej nehode zabrániť. Zo záverov znaleckých posudkov vyplynulo, že ani pripútanie poškodenej by nezabránilo vzniku dopravnej nehody, pretože už

v druhej fáze nehodového deja došlo k odmršteniu tela do deformujúcich sa ľavostranných častí vozidla a vzniku zranení, následkom ktorých poškodená podľahla. Na poškodení zdravia poškodenej A. D.D. nepripútaním sa bezpečnostným pásom sa poškodená mohla podieľať maximálne v rozsahu 10 % a nie 15 %, ako v prípade likvidácie poistnej udalosti k tomu dospela žalovaná, ktorá spoluzavinenie zohľadnila pri rozsahu náhrady nemajetkovej ujmy v zmysle § 441 Občianskeho zákonníka. Keďže žalovaná v súvislosti s preukazovaním spoluzavinenia poškodenej na spôsobení škody iný dôkaz napr. znaleckým posudkom v konaní nenavrhla, v dôsledku čoho súd prvej inštancie vychádzal z nesporných skutkových tvrdení a z obsahu predkladaných listín. Žalovaná z titulu poistnej udalosti evidovanej pod č. 65735744555/4, vyplatila na účet žalobcu 2/ sumu 446,31 eura, po krátení poistného plnenia o 15 % z dôvodu, že poškodená v čase vzniku dopravnej nehody nebola pripútaná bezpečnostným pásom, pričom konkrétne náklady spojené s pohrebom, vyčíslené podľa dodacieho listu č. 70/2019 vo výške 618,80 eura krátila o 15 % o sumu 92,82 eura. Žalovaná neposkytla žalobcom 1/ a 2/ poistné plnenie za uplatnený nárok na zaplatenie sumy 79,67 eura, t. j. poskytnutý príspevok na pohreb z Úradu práce sociálnych vecí a rodiny (ďalej len ,,ÚPSVaR“). Súd prvej inštancie sa stotožnil s argumentáciou žalobcov, že uvedený príspevok na pohreb je štátnou sociálnou dávkou, ktorou štát prispel na úhradu výdavkov spojených so zabezpečením pohrebu zomrelej a jeho poskytovanie je upravené zákonom č. 238/1998 Z. z., preto nepovažoval za dôvodné jeho krátenie. Uvedený štátny príspevok nemá žiaden súvis s uplatneným nárokom na náhradu škody pozostalými podľa ustanovení Občianskeho zákonníka. Na základe uvedeného dôvodu súd prvej inštancie uložil žalovanej zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ sumu 79,67 eura spolu s 5 % úrokom z omeškanie ročne z dlžnej sumy od 30. júna 2021 do zaplatenia v súlade s § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka v spojení s § 797 ods. 3 Občianskeho zákonníka,

1.2. Za nedôvodnú považoval súd prvej inštancie námietku žalovanej o nedostatku jej pasívnej vecnej legitimácie v zmysle § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. S poukazom na judikatúru Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len ,,ústavný súd“) v uznesení sp. zn. III. ÚS 666/2016 skonštatoval, že v prípade uplatneného nároku na náhradu nemajetkovej ujmy z titulu zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla je daná tzv. pasívna legitimácia povinných zmluvných poisťovní, ktoré závery sa vzťahujú aj na okolnosti prejednávanej veci. Smrťou blízkej osoby v prípade žalobcov 1/ a 2/ ich dcéry a u žalobcov 3/ a 4/ ich sestry, došlo k zásahu do osobnostných práv vymedzených v § 11 Občianskeho zákonníka. Z výsledkov vykonaného dokazovania vyplynulo, že poškodená bola najmladším a vytúženým dieťaťom v rodine, bola aktívna a živá s dobrou náladou, pozitívnym náhľadom k životu, s dobrými školskými výsledkami, či umiestneniami v súťažiach alebo v reprezentovaní školy, osobou, ktorá sa zapájala do aktivít v obci a farnosti, v ktorých vynikala. Bola osobou, ktorá obohatila citový život žalobcov 1/ a 2/ ako rodičov, keďže sa narodila potom, čo žalobcovia 3/ a 4/ si začali vytvárať vlastné predstavy o živote. Bola osobou fyzicky a telesne zdatnou, venujúcou sa športu, ekologickým a kreatívnym aktivitám, o čom nepochybne svedčia rôzne čestné uznania, vyznamenania, diplomy a hlavne umiestnenia v súťažiach, obzvlášť vynikala v súťažiach zo slovenského jazyka. Vnášala do rodiny radosť, nadšenie a zmysel nadchnúť ľudí pre dobrú vec. Žalobkyni 1/ bola oporou v čase choroby, v dôsledku ktorej podstúpila operáciu chrbtice, keďže žalobca 2/ pracoval na týždenné turnusy, žalobca 3/ študoval na vysokej škole a žalobkyňa 4/ bola pracovne činná v zahraničí. Smrťou dcéry a sestry došlo k prelomu v ich životoch, keď žalobkyňa 1/ trpí psychickou chorobou, na ktorú sa doposiaľ lieči, žalobca 2/ sa po smrti viac uzavrel do seba, menej komunikoval, rodina menej trávila spoločný čas, nastalo ticho, otupná a ťaživá atmosféra. Žalobcovia 1/ až 4/ preukázali existenciu intenzívnych citových väzieb a blízkeho vzťahu s poškodenou. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy súd prvej inštancie vychádzal z aktuálnej súdnej praxe i právnej teórie, pričom za základ svojich úvah vzal rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ,,ESĽP“) vo veci Kontrová proti Slovenskej republike, v ktorej bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy sťažovateľke v sume 25 000 eur za neoprávnený zásah do osobnostných práv sťažovateľky, týkajúci usmrtenia dvoch maloletých detí. Zároveň zohľadnil aj všeobecné kritéria, vyplývajúce z rozhodnutí Krajského súdu v Žiline sp. zn. 7Co/61/2018, ktoré bolo možné aplikovať aj na okolnosti v danej veci. V kontexte uvedeného ďalej zdôraznil, že smrť dcéry vo veku 15 rokov, ktorá vnášala radosť do života, bola veľmi zrelá, aktívna, zasiahla výrazným spôsobom do osobnostných práv žalobcov 1/ a 2/ ako rodičov. Na druhej strane vzal do úvahy, že žalobcovia majú ďalšie dve deti, keď žalobca 4/ si založil vlastnú rodinu, má syna, teda žalobcom 1/ a 2/ môžu napĺňať citový život starého rodiča vnúčatá, na základe čoho žalobcom nedošlo k úplnému znemožneniu napĺňať rodinné vzťahy. S prihliadnutím na uvedené okolnosti danej veci súd prvej inštancie priznal náhradu nemajetkovej ujmy, zohľadňujúc 10 %-né krátenie z titulu spoluzavinenia poškodenej vo výške 12 500 eur pre každého zo žalobcov 1/ a 2/. Vo vzťahu k žalobcom 3/ a 4/ dospel k záveru, že smrťou poškodenej A.X. D. došlo aj u nich k zásahu do osobnostných práv, keďže do budúcna budú

ochudobnení o súrodenecký vzťah. Pri rozhodovaní o výške prihliadol u žalobkyne 3/ na skutočnosť, že sa už osamostatnila, v čase smrti nežila s poškodenou, bola činná v zahraničí, preto jej priznal výšku náhrady nemajetkovej ujmy v sume 4 000 eur, zohľadňujúc 10 %-né zníženie z dôvodu spoluzavinenia poškodenej. Vo vzťahu k žalobcovi 4/ súd prvej inštancie priznal náhradu nemajetkovej ujmy v sume 5 000 eur, po zohľadnení 10 %-ného spoluzavinenia poškodenej, prihliadajúc na skutočnosť, že tento prichádzal každý deň domov, intenzívne prežíval súrodenecký vzťah s poškodenou, keď oveľa viac s ňou prežíval jej entuziazmus, nadšenie pre život a fyzickú aktivitu, okrem iného ich spájali rovnaké záľuby a pôsobenie napr. v dobrovoľnom hasičskom zbore. Vzhľadom na skutkové zistenia a posúdenie okolností pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy dospel k záveru, že vo zvyšnej časti uplatňovanej náhrady nemajetkovej ujmy žalobu ako nedôvodnú zamietol. O nároku na náhradu trov konania rozhodol v súlade s § 262 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len ,,CSP“).

2. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 8. februára 2023 sp. zn. 7Co/148/2022 rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil vo vyhovujúcich výrokoch a v zamietavom výroku; zmenil výrok o trovách konania tak, že žalobcom 1/ až 4/ priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu.

2.1. Odvolací súd v odôvodnení skonštatoval správne zistenie skutkového stavu, ako správnosť právneho posúdenia, zároveň sa stotožnil s jeho odôvodnením v súlade s § 387 ods. 1 a 2 CSP. Na zdôraznenie správnosti vyslovených záverov súdom prvej inštancie o vecnej pasívnej legitimácii žalovanej v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy, odvolací súd poukázal na nález ústavného súdu z 5. decembra 2018 sp. zn. II.ÚS 695/2017-45, v ktorom sa ústavný súd zaoberal právnou otázkou (ne)možnosti eurokonformného výkladu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 381/2001 Z. z., pričom dospel k záveru, že aplikáciu práva Európskej únie všeobecným súdom v obdobných prípadoch nemožno považovať za aplikáciu contra legem. Výklad pojmu „škoda na zdraví“ v zmysle zákona č. 381/2001 Z. z. nesmie byť totiž popretím ústavného princípu, podľa ktorého majú byť vnútroštátne právne predpisy interpretované v súlade s princípmi európskej spolupráce a integrácie. Ústavný súd ďalej konštatoval, že prísne formalistické odlíšenie nemateriálnej ujmy spočívajúcej v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby, od škody v materiálnom zmysle podporené prípadným systematickým zaradením ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré regulujú ochranu osobnosti na jednej strane a náhradu škody na druhej strane, nezodpovedá autonómnemu charakteru zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Zároveň odvolací súd poukázal na judikát R 61/2018, vzťahujúci k otázke pasívnej vecnej legitimácie poisťovne v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Ústavný súd na tomto základe uzavrel, že pokiaľ súdy dospeli k názoru o možnosti extenzívneho výkladu pojmu škoda na zdraví podľa § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z .z., čo bolo pre posúdenie pasívnej vecnej legitimácie žalovanej v spore rozhodujúce, nejde o právny názor ústavne neudržateľný (m. m. III.ÚS 666/2016, III.ÚS 610/2017, II.ÚS 847/2017, sp. zn. 3Cdo 174/2017).

2.2. K odvolacej námietke strán týkajúcej priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy konštatoval, že i keď jednotlivé súčasti osobnosti fyzickej osoby a osobnostných práv, ktorým poskytuje ochranu ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka (život, zdravie, súkromie, rodinný život a podobne) sú hodnoty, ktoré v podstate je nemožné vyjadriť v peniazoch, neoceniteľnosť jednotlivých stránok ľudskej osobnosti ešte neznamená, že by peniazmi nebolo možné vyjadriť adekvátnu výšku náhrady nemajetkovej ujmy spôsobenej protiprávnym zásahom do týchto práv. Výšku náhrady nemajetkovej ujmy možno určiť vždy s prihliadnutím na individuálne okolnosti charakterizujúce závažnosť vzniknutej ujmy na jedinečnú povahu okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo. Výšku peňažného zadosťučinenia titulom vzniknutej nemajetkovej ujmy určuje súd na základe voľnej úvahy, pri ktorej za rozhodujúce hmotné právo považuje intenzitu, trvanie a rozsah nepriaznivých následkov vzniknutých dotknutým osobám v súlade s § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka a to závažnosť vzniknutej ujmy a okolností, za ktorých k porušeniu došlo. Úvaha súdu sa pritom musí opierať o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská a uplatnenie voľnej úvahy sa nesmie stať nepreskúmateľnou ľubovôľou súdu, vymykajúcou sa akékoľvek kontrole (sp. zn. 3Cdo 18/2016, 7Cdo 180/2012, 7Cdo 215/2020). V danom prípade žalobcovia 1/ až 4/ opodstatnenosť žaloby vyvodzovali zo zásahu do širokej škály osobnostných práv, najmä práva na rodinný život a osobného práva na súkromie, ktoré zahŕňa i právo fyzickej osoby vytvárať a udržiavať vzťahy s inými ľudskými bytosťami najmä v oblasti citovej tak, aby sa fyzická osoba mohla v budúcnosti rozvíjať a napĺňať vlastnú osobnosť. Závažnosť nemajetkovej ujmy sa v zmysle § 13 ods. 3 Občianskeho

zákonníka posudzuje najmä z hľadiska odčiniteľnosti takéhoto zásahu, keďže je jednoznačné, že smrťou blízkej osoby dôjde k neodčiniteľnej ujme a deštrukcii rodiny a vôbec interpersonálnych vzťahov, keď takýto zásah je svojou povahou trvalý a neodstrániteľný. Základom úvahy súdu o výške nemajetkovej ujmy je zistenie takých skutočností, ktoré súdu umožnia založiť úvahu na určitom kvantitatívnom posúdení základných súvislostí posudzovaného prípadu. Súd je povinný vychádzať z úplne zisteného skutkového stavu a opierať sa o preskúmateľné hľadiská, ktorými sú predovšetkým zistená závažnosť nemajetkovej ujmy a zistené okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo.

2.3. Z okolností preskúmavanej veci odvolací súd dospel k záveru, že súd prvej inštancie vykonal dostatočné dokazovanie a vyvodil správne skutkové a právne závery, pokiaľ žalobcom 1/ a 2/ ako rodičom obete dopravnej nehody priznal náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 12 500 eur a žalobcom 3/ a 4/ ako súrodencom nebohej A. vo výške 4 000 eur, resp. 5 000 eur, vychádzajúc najmä z výsluchu žalobcov 1/ až 4/ na pojednávaní konanom dňa 15. marca 2022, ktoré následne vyhodnotil spôsobom v súlade s ustanovením § 191 ods. 1 CSP zohľadniac predovšetkým, že v prípade usmrtenej A. D., narodenej X. A. XXXX, išlo o dieťa vo veku 15 rokov, ktoré bolo veľmi aktívne v školskom prostredí, ako aj v oblasti spoločenského života v obci, prinášalo žalobcom 1/ a 2/ ako rodičom veľkú radosť a medzi ňou a rodičmi a súrodencami existovali pevné rodinné vzťahy. Žalobkyňu 1/ ako rodiča osobitne zasiahla smrť milovaného dieťaťa spôsobom, že táto nielen po nehode, ale aj v súčasnej dobe sa podrobuje psychologickej ambulantnej liečbe. Odvolacie námietky žalovanej, že súd prvej inštancie sa nedostatočne vysporiadal s predpokladmi na priznanie nemajetkovej ujmy, pokiaľ sa jedná o intenzitu vzťahov žalobcov so zomrelou, odvolací súd nepovažoval za dôvodné, keďže súd prvej inštancie v naznačenom smere vykonal rozsiahle dokazovanie, pričom skutkové zistenia zodpovedajú záveru súdu prvej inštancie o priznaní nemajetkovej ujmy v rozsahu, ktoré vyhodnotil v súlade s podmienkami § 220 ods. 2 CSP. Uvedené závery považoval odvolací súd za konzistentné. Navyše priznaná suma je plne v súlade s rozhodovacou činnosťou vyšších súdnych autorít (napr. sp. zn. 2Cdo/19/2010, sp. zn. 2Cdo 164/2011, sp. zn. 7Cdo 73/2021, sp. zn. 4Cdo 219/2021 a ďalšie), ale aj odvolacích senátov Krajského súdu v Žiline (napr. sp. zn. 8Co/264/2013, 7Co/578/2014, 6Co/184/2019).

2.4. Za nedôvodné považoval odvolací súd odvolanie žalovanej proti výroku o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobcom 1/ a 2/ sumu 79,67 eura s príslušenstvom, týkajúcej sa krátenej časti štátnej sociálnej dávky poskytovanej na základe zákona č. 238/1998 Z. z. S odkazom na správne skutkové a právne závery uvedené súdom prvej inštancie. odvolací súd citujúc ustanovenie § 449 Občianskeho zákonníka skonštatoval, že primerané náklady s pohrebom sa vyplatia oprávnenej osobe, ak neboli vyplatené podľa predpisov o nemocenskom poistení. V minulosti bolo týmto predpisom Nariadenie vlády č. 233/88 Zb., ktoré bolo zrušené, a nahradené zákonom č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (§ 101). Znamená to, že žalobcom 1/ a 2/ by nevznikol nárok na zaplatenie primeraných nákladov spojených s pohrebom za situácie, že tieto boli vyplatené podľa zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení. V danom prípade, pokiaľ žalobcom 1/ a 2/ bolo vyplatené pohrebné na základe podmienok zákona č. 238/1998 Z. z. (§ 1 ods. 2), jedná sa o štátnu sociálnu dávku, ktorú v zmysle § 449 ods. 2 Občianskeho zákonníka nemožno považovať za úhradu primeraných nákladov spojených s pohrebom a ich vyplatenie v zmysle predpisov o nemocenskom (sociálnom) poistení. V prípade, že zo strany žalovanej došlo ku kráteniu poistného plnenia vo výške vyplateného pohrebného v sume 79,67 eura, z uvedeného dôvodu preto považoval uplatnený nárok za opodstatnený. Z uvedeného dôvodu preto napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie v tejto časti ako vecne správny potvrdil.

2.5. Za dôvodné považoval odvolací súd odvolanie žalovanej proti výroku o trovách konania rozsudku súdu prvej inštancie, o ktorých rozhodol podľa pomeru úspechu strán v spore a úspešnejším žalobcom 1/ až 4/ priznal nárok na ich náhradu v rozsahu 37 %. Aj keď Civilný sporový poriadok na rozdiel od už zrušeného Občianskeho súdneho poriadku nemá ustanovenie obdobné ustanoveniu § 142 ods. 3, za súčasného zákonného stavu je možné použiť analógiu v zmysle čl. 4 Základných princípov CSP a v súvislosti s nárokom na náhradu trov konania postupovať podľa § 255 ods. 1 CSP a priznať úspešným žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Žalobcov totiž nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu, ktorý závisí od znaleckej činnosti alebo od úvahy súdu. Aj v danom prípade, pokiaľ nebolo v plnej miere vyhovené žalobcom na zaplatenie náhrady nemajetkovej ujmy uplatnenej žalobcami 1/ a 2/ vo výške 36 000 eur a žalobcami 3/ a 4/ vo výške 18 000 eur, priznanie nemajetkovej ujmy vo výške, určenej súdom prvej inštancie znamená, že výška nemajetkovej ujmy závisela od úvahy súdu vzhľadom na okolnosti prejednávanej veci, zistenej

na základe výsledkov vykonaného dokazovania. Žalobcami 3/ a 4/ uplatnenú náhradu na zaplatenie nemajetkovej ujmy na základe podanej žaloby odvolací súd nepovažoval za neprimeranú. Vychádzajúc z uvedeného preto odvolací súd s použitím analógie čl. 4 Základných princípov CSP dospel k záveru, že je dôvodné žalobcom 1/ až 4/ priznať nárok na náhradu trov konania v súlade s § 255 ods. 1 CSP v plnom rozsahu, keďže žalobcovia 1/ a 2/ boli úspešní aj v uplatnenom nároku na zaplatenie sumy 79,67 eura s príslušenstvom. Z týchto dôvodov odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutom výroku o trovách konania zmenil v súlade § 388 CSP v spojení s § 234 ods. 2 CSP a žalobcom priznal nárok na náhradu trov prvostupňového konania v plnom rozsahu. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP.

3. Proti uvedenému rozhodnutiu rozsudku odvolacieho súdu - zamietavom výroku zvyšnej podali dovolanie žalobcovia 1/ až 4/ (ďalej len ,,dovolatelia"), ktorého prípustnosť vyvodzovali z ustanovenia § 421 ods. 1 písm. a) CSP. Namietali, že odvolací súd pri riešení veci otázky výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy sa odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Podľa ich názoru odvolací súd nedostatočne zohľadnil intenzitu vzťahu medzi žalobcami a zomrelou A. D. a následne nedostatočne posúdil rozsah zásahu do osobných práv žalobcov spôsobenú úmrtím A. D. prejavujúci sa v priznanej sume nemajetkovej ujmy. Priznaná výška nemajetkovej ujmy sa javí ako neprimerane nízka, ktorá je v rozpore s ustálenou súdnou praxou v obdobných veciach. Ďalej argumentovali tým, že právo na ochranu osobnosti patrí každej fyzickej osobe a toto právo je nescudziteľné, neprevoditeľné, nepremlčateľné a nezrušiteľné. Predmetom ochrany je osobnosť človeka ako ľudskej bytosti ako celok, nehmotný statok viažuci sa k určitej fyzickej osobe. Poukázali na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5Cdo/265/2009 zo 17. februára 2011, z ktorého relevantnú časť citovali, ako aj na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len ,,ESĽP") vo veci Berrhab proti Holandsku týkajúcej sa práva na rodinný život podľa čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len ,,dohovor"). V tejto súvislosti zdôraznili, že ako rodičia zomrelej maloletej dcéry boli najviac zasiahnutý náhlym a neočakávaným úmrtím svojej najmladšej dcéry. Zomrelá A. D. bola najmladšou z troch detí a ako jediná bývala s rodičmi a napĺňala ich každý deň radosťou a svojim entuziazmom. Úmrtím maloletej dcéry došlo k závažnému pretrhnutiu rodičovského puta s najmladšou dcérou. Úmrtie dieťaťa závažne zasiahlo do ich osobného prežívania žalobcov 1/ a 2/, pričom v konaní bola preukázaná existencia psychiatrického ochorenia na strane žalobkyne 1/, ktoré má svoju príčinu práve v úmrtí najmladšej dcéry žalobkyne 1/. Považovali za preukázané, že smrťou ich najmladšej dcéry a sestry došlo k závažnému a neodstrániteľnému zásahu do práva na súkromie, najmä do práva na rodinný život, preto priznaná výška náhrady nemajetkovej ujmy len v minimálnej miere poskytuje zadosťučinenie za zásah do ich osobnostných práv. Ďalej dôvodili, že rovnako v konaní bolo preukázané intenzívne puto aj medzi súrodencami zomrelej žalobcovia 3/ a 4/, pričom možnosť následného rozvíjania vzájomného vzťahu je nenávratne zmarená. S poukazom na vyššie uvedené dôvodili, že smrťou najmladšej dcéry a sestry došlo k závažnému a nepominuteľnému zásahu do práva na súkromie, najmä do práva na rodinný život. Preto považovali žalobou uplatnenú výšku náhrady nemajetkovej ujmy za opodstatnenú, vzhľadom na deštrukciu vzťahov a k emocionálnym útrapám, ktoré zažívajú pozostalí žalobcovia doposiaľ po dopravnej nehode a smrti maloletej A. D.. S odkazom na rozhodnutie Krajského súdu Trnava sp. zn. 10Co/149/2018 z 30. apríla 2019, ako aj na rozhodnutie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/139/2011 zdôraznili, že ustanovenie § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom neustanovuje zákon žiadne medze. Uvedené zákonné ustanovenie však zakotvuje taxatívne dve kritériá a to závažnosť vzniknutej ujmy , čím závažnejšia je čo do svojej intenzity i svojho trvania, tým vyššia by mala byť aj čiastka peňažného zadosťučinenia a ďalej veľmi široko chápané okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, pričom vždy musia byť zistené okolnosti nielen na strane pôvodcu zásahu, ale aj na strane postihnutej osoby, konkrétne napríklad, ak je daný podiel samotnej postihnutej osoby na priebehu činnosti pôvodcu vyúsťujúcej do neoprávneného zásahu. Druhé kritérium a to okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, je stanovené zámerne veľmi všeobecne tým, že by malo byť uplatnené vo vzťahu ako k postihnutej fyzickej osobe, tak k osobe, ktorá neoprávnený zásah spôsobila napr. či išlo na strane pôvodcu neoprávneného zásahu len o určitú ľahkú nedbanlivosť alebo naopak o úmysel. Tým je sledovaný cieľ, aby pri určení konkrétnej výšky peňažného zadosťučinenia bolo možné v rámci voľnej úvahy súdu, ktorá práve na tomto mieste dostáva veľký priestor, a v súlade s princípom spravodlivosti, pružne prihliadnuť na najrôznejšie momenty, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Maximálna čiastka peňažného zadosťučinenia, ktorú môže súd priznať, je ohraničená výškou žalobcom požadovaného peňažného zadosťučinenia, ktorá musí byť zrejmá zo žalobného návrhu. V kontexte uvedeného podotkli, že súd prvej inštancie pri stanovení výšky prihliadal k judikatórne

vymedzeným kritériám, ktorými sú najmä na strane pozostalých a zomrelého intenzita ich vzťahu, vek zomrelého a pozostalých, existenčná závislosť na zomrelom, prípadne poskytnutie inej satisfakcie, a na strane škodcu vyhodnotil relevantnosť kritérií jeho postoja, dopad udalosti do jeho sféry, majetkové pomery škodcu a mieru zavinenia (rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2844/14). Navrhli napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Uplatnili si nárok na náhradu trov konania.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu sa nestotožnila s názorom žalobcov o nedostatočnom zohľadnení intenzity vzťahu medzi žalobcami 1/ až 4/ a zomrelou A. D., ako aj v nedostatočnom posúdení rozsahu zásahu do osobnostných práv žalobcov. Uviedla, že výška nároku závisela od právneho posúdenia súdu, ktorý vo veci riadne vykonal dokazovanie a stanovil výšku nemajetkovej ujmy v súlade s ustanovením § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka. Náhrada nemajetkovej ujmy je výsostne individuálny nárok, ktorej výška závisí od konkrétnej citovej väzby, nedá sa preto striktne tabuľkovo zaškatuľkovať podľa stupňa príbuzenstva alebo iných spoločných znakov. V tejto súvislosti nesúhlasila s uplatneným dovolacím dôvodom. Podľa názoru žalovanej dovolanie nespĺňa zákonné predpoklady a javí sa, že ho žalobcovia uplatňujú ako opravný prostriedok podaný na tretiu inštanciu. V tejto súvislosti poukázala na to, že dovolatelia neuviedli jediné rozhodnutie, od ktorého sa mal odvolací odkloniť. Navrhla dovolanie odmietnuť. Uplatnila si nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len ,,dovolací súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v neprospech ktorej bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP) a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP, dospel k záveru, že dovolanie je nielen prípustné, ale aj dôvodné.
6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa.
7. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné sú vymenované v § 420 a § 421 CSP. Z citovaného ustanovenia expressis verbis vyplýva, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, tak takéto rozhodnutie nemožno úspešne napadnúť dovolaním.
8. Podľa § 421 ods.1 CSP dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom, rozhodovaná rozdielne.
9. Podľa § 432 CSP dovolanie prípustné podľa § 421 možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie právne posúdenie veci, ktoré pokladá za nesprávne, a uvedie, v čom spočíva nesprávnosť tohto právneho posúdenia.
10. Právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a na zistený skutkový stav aplikuje konkrétnu právnu normu. O nesprávnu aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.
11. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu, ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení). Na to, aby na základe dovolania podaného podľa uvedeného ustanovenia mohlo byť rozhodnutie odvolacieho súdu podrobené meritórnemu dovolaciemu prieskumu z hľadiska namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 432 ods. 1 CSP), musia byť (najskôr) splnené predpoklady prípustnosti (vecnej prejednateľnosti) dovolania, zodpovedajúce niektorému zo spôsobov riešenia tej právnej otázky, od vyriešenia ktorej záviselo rozhodnutie odvolacieho súdu a tiež podmienky dovolacieho konania, medzi ktoré okrem iného patrí riadne odôvodnenie dovolania prípustnými dovolacími dôvodmi a spôsobom vymedzeným v ustanoveniach § 431 až § 435 CSP. K posúdeniu dôvodnosti dovolania a teda vecnej správnosti napadnutého rozhodnutia (či dovolateľom napadnuté rozhodnutie skutočne spočíva na nesprávnom právnom posúdení), môže dovolací súd pristúpiť len po prijatí záveru o prípustnosti dovolania.
12. Z hľadiska prípustnosti dovolania podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP má osobitný význam vzájomný vzťah medzi právnou otázkou a rozhodovacou praxou dovolacieho súdu. Pre právnu otázku v zmysle § 421 ods. 1 písm. a) CSP je charakteristický odklon jej riešenia, ktorý zvolil odvolací súd od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu. Ide teda o situáciu, v ktorej sa už rozhodovanie senátov

dovolacieho súdu ustálilo na určitom riešení právnej otázky a odvolací súd sa však svojím rozhodnutím odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (R 83/2018).
13. Do ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu treba zahrnúť aj naďalej použiteľné, legislatívnymi zmenami a neskoršou judikatúrou neprekonané civilné rozhodnutia a stanoviská publikované v Zbierkach súdnych rozhodnutí a stanovísk vydávaných Najvyššími súdmi ČSSR a ČSFR, ďalej v Bulletine Najvyššieho súdu ČSR a vo Výbere rozhodnutí a stanovísk Najvyššieho súdu SSR a napokon aj rozhodnutia, stanoviská a správy o rozhodovaní súdov, ktoré boli uverejnené v Zborníkoch najvyšších súdov č. I., II. a IV. vydaných SEVT Praha v rokoch 1974, 1980 a 1986 (R 71/2018).
14. Dovolací súd posudzujúc prípustnosť dovolacieho dôvodu uplatneného podľa § 421 ods.1 písm. a) CSP v súlade s § 432 CSP v spojení s § 124 CSP (I. ÚS 51/2020), v snahe autenticky porozumieť textu dovolania (IV. ÚS 15/2021, I. ÚS 115/2020, I. ÚS 336/2019) dospel k záveru, že dovolatelia nesúhlasili s nepriznaním uplatnenej výšky náhrady nemajetkovej ujmy za zásah do ich osobnostných práv v súvislosti so stratou blízkej osoby, maloletého dieťa, vo veku 15 rokov, ak ako aj súrodenca, ktoré následkom dopravnej nehody zomrelo. V rámci namietaného odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe poukázali na uznesenie najvyššieho súdu zo 17. februára 2011 sp. zn. 5Cdo/265/2009 a rozhodnutie ESĽP vo veci Berrhab proti Holandsku, ako aj rozhodnutia nižších súdov týkajúce sa posúdenia primeranosti priznávanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy v skutkovo obdobných prípadoch. Konštatovaním procesnej prípustnosti dovolania sa následne odvolací súd v rámci dovolacieho prieskumu zaoberal otázkou namietaného nesprávneho právneho posúdenia primeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy.
15. Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.
16. Podľa § 15 Občianskeho zákonníka po smrti fyzickej osoby patrí uplatňovať práva na ochranu osobnosti manželovi a deťom a ak ich niet, jej rodičom.
17. Podľa § 13 ods. 1 až 3 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa ods. 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby, alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výška náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

18. Podľa § 427 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzické a právnické osoby vykonávajúce dopravu zodpovedajú za škodu vyvolanú osobitnou povahou tejto prevádzky.

19. Podľa § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z. z. náhradu škody uhrádza poisťovateľ poškodenému. Poškodený je oprávnený uplatniť svoj nárok na náhradu škody priamo proti poisťovateľovi a je povinný tento nárok preukázať.

20. Účelom primeraného zadosťučinenia v peniazoch je poskytnúť dotknutému subjektu spravodlivé zmiernenie (satisfakciu) za neoprávnený zásah do nemajetkovej sféry. Pri určovaní výšky zadosťučinenia je dôležitým aspektom to, aby priznané zadosťučinenie odrážalo všeobecne zdieľané predstavy o spravodlivosti, so zachovaním aj zásady primeranosti (proporcionality) a to tak, aby všeobecné súdy zohľadňovali výšku priznaného zadosťučinenia v skutkovo podobných prípadoch. K vzniku občianskoprávnej zodpovednosti spôsobenej zásahom do osobnosti fyzickej osoby musia byť splnené zákonné predpoklady, ktorými sú existencia zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu spočívajúcu v porušení alebo ohrození osobnosti fyzickej osoby v jej morálnej integrite. Musí ísť o neoprávnený zásah a medzi existenciou zásahu a vznikom nemajetkovej ujmy musí existovať príčinná súvislosť. Objektívnym kritériom posúdenia dôvodnosti priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je zistenie, či by za konkrétnej situácie, za ktorej k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, vzniknutú nemajetkovú ujmu vzhľadom na jej intenzitu, rozsah a trvanie ako závažnú pociťoval každý nachádzajúci sa na mieste a v postavení postihnutej fyzickej osoby. Základnými kritériami určenia výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti sú závažnosť vzniknutej ujmy, ako i okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, ktoré môžu byť významné tak u osoby postihnutej, ako aj u osoby, ktorá neoprávnený zásah spôsobila. Pri určení výšky náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné vychádzať zo

závažnosti vzniknutej ujmy (smrť blízkej osoby), ako aj z okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo (zlyhanie ľudského faktora, vyslovenie ľútosti).
21. Odvolací súd pri posudzovaní namietanej neprimeranosti výšky náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal z ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu a to z rozhodnutí sp. zn. 2Cdo19/2020, 2Cdo/164/2011, 7Cdo/73/2021 a 4Cdo/139/2021, ako aj z vlastnej rozhodovacej praxe, bez ich bližšej konkretizácie. Závery súdu prvej inštancie o priznaní primeranej náhrady nemajetkovej ujmy pre žalobcov 1/ a 2/ ako rodičov obete dopravnej nehody vo výške 12 500 eur každému z nich, ako i súrodencom žalobkyni 3/ v sume 4 000 eur a žalobcovi 4/ v sume 5 000 eur s odkazom len na uvedené dôvody súdom prvej inštancie v bodoch 31. až 33., považoval za zodpovedajúce rozsahu vykonaného dokazovania a v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou. V tejto súvislosti len poznamenal, že v prípade usmrtenej A. D., sa jednalo o dieťa vo veku 15 rokov, ktoré bolo veľmi aktívne v školskom prostredí, ako aj v oblasti spoločenského života obce, prinášalo žalobcom 1/ a 2/ ako rodičom veľkú radosť a medzi ňou a rodičmi a súrodencami existovali pevné väzby. Žalobkyňu 1/ ako rodiča osobitne zasiahla smrť milovaného dieťaťa spôsobom, ktorá nielen po nehode, ale aj v súčasnej dobe sa podrobuje psychologickej ambulantnej liečbe.

22. Najvyšší súd v uznesení z 11. februára 2011 sp. zn. 5Cdo/265/2009 k otázke priznania náhrady nemajetkovej ujmy uviedol, že ,,zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti. Realizácia tejto ochrany je vo výlučnom záujme osôb, ktoré sú v takom úzkom vzťahu k postihnutej fyzickej osobe, že ochrana integrity jeho osobnosti aj po jeho smrti (tzv. postmortálna ochrana) je ich osobným záujmom; ide o najbližších príbuzných, a to manžela a deti, a ak ich niet, o rodičov. Ak medzi fyzickými osobami existujú sociálne, morálne, citové a kultúrne vzťahy vytvorené v rámci ich súkromného a rodinného života, môže porušením práva na život jednej z nich dôjsť k nedovolenému zásahu do práva na súkromie druhej z týchto osôb. Takýmto protiprávnym zásahom tretej osoby do práva na súkromie, resp. práva rodinný život môže byť ďalšiemu účastníkovi vzťahu spôsobená taká ujma, ktorá mu čiastočne alebo úplne bráni naplno napĺňať jeho citové potreby, t. j. nemajetková ujma postihujúca inú ako majetkovú sféru osobnosti, sféru osobnostnú, ku ktorej nepochybne patrí aj citová (emocionálna) ujma. Ak dôjde k smrti jedného z členov rodinného vzťahu, pozostalá osoba môže utrpieť citovú ujmu vo forme šoku, smútku zo straty blízkej osoby a takisto aj spoločenstva (vzťahu) s blízkou osobou“.

23. V rozsudku z 30. októbra 2012 sp. zn. 4Cdo/139/2011 najvyšší súd ku kritériám pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy všeobecne uviedol, že ,,vychádzajúc z ustanovenia § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch súdom neustanovuje zákon žiadne medze. Uvedené zákonné ustanovenie však zakotvuje taxatívne dve kritériá a to závažnosť vzniknutej ujmy, čím závažnejšia je čo do svojej intenzity i svojho trvania, tým vyššia by mala byť aj čiastka peňažného zadosťučinenia a ďalej veľmi široko chápané okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, pričom vždy musia byť zistené okolnosti nielen na strane pôvodcu zásahu, ale aj na strane postihnutej osoby, konkrétne napríklad, ak je daný podiel samotnej postihnutej osoby na priebehu činnosti pôvodcu vyúsťujúcej do neoprávneného zásahu. Druhé kritérium, okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, je stanovené zámerne veľmi všeobecne tým, že by malo byť uplatnené vo vzťahu ako k postihnutej fyzickej osobe, tak k osobe, ktorá neoprávnený zásah spôsobila (napríklad či išlo na strane pôvodcu neoprávneného zásahu len o určitú ľahkú nedbanlivosť alebo naopak o úmysel). Tým je sledovaný cieľ, aby pri určení konkrétnej výšky peňažného zadosťučinenia bolo možné v rámci voľnej úvahy súdu, ktorá práve na tomto mieste dostáva veľký priestor, a v súlade s princípom spravodlivosti, pružne prihliadnuť na najrôznejšie momenty, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Maximálna čiastka peňažného zadosťučinenia, ktorú môže súd priznať, je ohraničená výškou žalobcom požadovaného peňažného zadosťučinenia, ktorá musí byť zrejmá zo žalobného návrhu“.

24. V preskúmavanej veci odvolací súd pri posudzovaní primeranosti priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy poukázal na rozsudok najvyššieho súdu z 25. mája 2010 sp. zn. 2Cdo/19/2010, ktoré sa týkalo uplatneného nároku na pozostalostnú rentu, teda iných skutkových okolností, nevzťahujúcich sa na danú vec. Ďalej na uznesenie najvyššieho súdu z 30. júna 2022 sp. zn. 7Cdo/73/2021, ktoré sa týkalo priznania náhrady nemajetkovej ujmy vo vzťahu medzi manželom a nebohou manželkou a matkou, ktorým pozostalým bola súdmi nižšej inštancie priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo vzťahu k manželovi v sume 20 000 eur a vo vzťahu k deťom každému vo výške 5 000 eur. Z uznesenia

najvyššieho súdu z 24. marca 2022 sp. zn. 4Cdo/219/2021 vyplýva, že súdmi nižších inštancií bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy za stratu manžela a otca a to pozostalej manželke v sume 30 000 eur a pozostalým deťom v sume 10 000 eur každému z nich. Napokon z uznesenia najvyššieho súdu z 29. septembra 2011 sp. zn. 2Cdo/164/2011 vyplýva priznanie náhrady nemajetkovej ujmy vo vzťahu medzi rodičmi a zosnulým synom, ktorým bola súdmi nižšej inštancie priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v sume 3319,39 eura a 4979,08 eura pozostalým rodičom a v sume 2 489,54 eura pozostalému bratovi. V kontexte uvedeného dovolací súd poznamenáva, že odvolací súd len odkazom na ustálenú rozhodovaciu prax, bez konkretizácie skutkových okolností v skutkovo podobných resp. odlišných veciach, nesprávne posúdil namietanú neprimeranú výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy, pokiaľ poznajúc vlastnú rozhodovaciu prax, komparáciou priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy s ustálenou rozhodovacou praxou dospel k záveru o jej primeranosti. Na základe uvedeného preto dovolací súd konštatuje dôvodne namietaný odklon od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu v posúdení otázky priznania náhrady nemajetkovej ujmy v súlade s § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka.
26. Z rozhodovacej praxe dovolacieho súdu k otázke priznávaných náhrad nemajetkovej ujmy vyplýva vysoká rozdielnosť samotnej výšky jednotlivým pozostalým osobám, priznávanej súdmi nižších inštancií. U pozostalých rodičov z hľadiska ich vzťahu s blízkou osobou - dieťaťa možno konštatovať, že priznávané sumy sú v rozpätí od 15 000 eur do 25 000 a u súrodencov v rozpätí od 10 000 eur do 25 000 eur, samozrejme v závislosti od individuálnych skutkových okolností a závažnosti vzniknutej ujmy. U pozostalých rodičov strata dieťaťa predstavuje závažnú ujmu, ktorá znamená deštrukciu rodinného i osobného života, a tým porušenie čl. 8 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len ,,dohovoru"). ESĽP v rozsudku z 21. júna 1988 vo veci Berrhab proti Holandsku konštatoval, že pojmu rodina , na ktorom je čl. 8 založený vyplýva, že dieťa narodené z takéhoto zväzku je ipso iure súčasťou tohto vzťahu. Z toho dôvodu existuje už od narodenia a už vzhľadom na samotnú existenciu tejto skutočnosti medzi dieťaťom a jeho rodičmi zväzok rovnajúci sa „rodinnému životu", dokonca aj vtedy, keď už rodičia neskôr spolu nežijú.
27. Ústavný súd v náleze z 5. decembra 2017, sp. zn. III. ÚS 288/2017 publikovanom v Zbierke nálezov a uznesení Ústavného súdu Slovenskej republiky pod č. 46/2017 judikoval právnu vetu v znení: „Pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady."
28. Vzhľadom na uvedené dôvody dovolací súd zrušil napadnutý rozsudok odvolacieho súdu v potvrdzujúcom zamietavom výroku a v súvisiacom výroku o trovách konania v súlade s § 449 ods. 1 CSP a v rozsahu zrušenia mu vec vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).
29. Podľa § 455 CSP ak bolo rozhodnutie zrušené a a k bola vec vrátená na ďalšie konanie a nové rozhodnutie, súd prvej inštancie a odvolací súd sú viazaní právnym názorom dovolacieho súdu.
30. V ďalšom konaní bude úlohou odvolacieho súdu opätovne prejednať a rozhodnúť o podanom odvolaní žalobcov. Pri posudzovaní namietanej neprimeranosti priznanej výšky náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné zohľadniť individuálne skutkové okolnosti a závažnosť vzniknutej ujmy na strane žalobcov a straty dieťaťa vo veku 15 rokov ako najzávažnejšej ujmy predstavujúcej deštrukciu rodiny a nereparovateľný zásah do ich osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život), s prihliadnutím na priemernú výšku priznávaných náhrad konkrétne vo vzťahu medzi rodičmi a zosnulým dieťaťom. Zároveň je potrebné zohľadniť aj negatívny dopad na ich zdravotný stav spojený s prežívaním ich psychických útrap (smútku a žiaľu) spôsobených vnímaním smrti blízkej osoby. Vo vzťahu medzi žalobcami 3/ a 4/ a zosnulou je potrebné taktiež vysporiadať so zásahom od ich osobnostných práv. Zohľadniť závažnosť vzniknutej ujmy, konkrétne skutkové okolnosti a priznávanú priemernú výšku v skutkovo obdobných prípadoch.
31. Podľa § 439 CSP dovolací súd je rozsahom dovolania viazaný okrem prípadov, ak a) od rozhodnutia o napadnutom výroku závisí výrok, ktorý dovolaním nebol dotknutý, b) ide o nerozlučné spoločenstvo podľa § 77 a dovolanie podal len niektorý zo subjektov, c) určitý spôsob usporiadania vzťahu medzi stranami vyplýva z osobitného predpisu.
32. Vydanie uznesenia o náhrade trov konania v konkrétnej výške je jednostranne závislé od existencie právoplatného rozhodnutia vo veci. Zrušením rozsudku odvolacieho súdu uznesenie o výške náhrady trov konania ako závislé rozhodnutie stratilo svoj podklad. Bez nadväznosti na predchádzajúce (zrušené) rozhodnutie by zostalo uznesenie o výške náhrady trov konania osamotené, strácalo by rozumný zmysel, čo by zároveň odporovalo princípu právnej istoty (sp. zn. 4Obdo7/2018, 3Obo/9/2017). Závislým výrokom môže byť nielen dovolaním dotknutý výrok, tvoriaci súčasť napadnutého rozhodnutia, ale aj výrok, ktorý je obsahom iného, samostatného rozhodnutia v danej veci (R 73/2004).

33. Uznesením č. k. 5C/37/2021-220 z 27. júla 2023 súd prvej inštancie zmenil uznesenie č. k. 5C/37/2021-202 zo 17. apríla 2023 tak, že určil výšku náhrady trov konania žalobcov 1/ až 4/ v sume 2 556,97 eura, ktorú je žalovaná povinná zaplatiť do troch dní od právoplatnosti tohto uznesenia na účet právneho zástupcu žalobcov 1/ až 4/.
34. Z dôvodu zrušenia napadnutého rozhodnutia vo veci samej, dovolací súd zrušil aj aj uznesenie o výške náhrady trov konania v súlade s § 449 ods. 1 CSP.
35. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania a o trovách pôvodného konania rozhodne odvolací súd v súlade s § 453 ods. 1 a 3 CSP.
36. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.